

כניסת שבת: 16:32

יציאת השבת: 17:35

לדעת ר"ת: 18:09

אורי וישעי

לעילוי נשמת ראש ישיבת "הנגב" הגאון רבי יששכר מאיר בן לאה זצ"ל

בית מדרש רב פעלים ע"ש מרן הרב יוסף חיים זי"ע בראשות כב' מו"ר הרב אורי סבן שליט"א
 עורך: אלון ארביב ס"ט הערות ניתן לשגר לת"ד 613 נתניה-050-4136465 או בדוא"ל: alon@shtaygen.co.il

עמרת פז

משה רבנו ע"ה מתלבט רבות איך וכיצד יבצע את השליחות שנתן לו ה' יתברך, להיות גואלן של ישראל, ויהי בישורון מלך, ומנגד להורות במפגיע למלך מצרים לשחרר את ישראל מעבדותם, משעבוד לגאולה, ומכאן ואילך הם לא עם של עבדים אלא עם ה', אמנם עדיין יקשה כיצד מנע עצמו משה רבנו ממינוי זה, עד שנאלץ ה' לחייבו, מצינו בספר הקדוש פתוחי חותם למרן האביר יעקב אביחצירא זי"ע, שפירש כדרכו ברמז נפלא לשליחות ששלח הקב"ה את משה רבנו.

משה רבנו טוען טענה קשה כנגד ישראל: "והן לא יאמינו לי ולא ישמעו בקולי", מיד משיבו הקב"ה שעם ישראל מאמינים בני מאמינים, משום שהם זרע קודש! ומצבם הרוחני הקשה שנראים במצרים קשי עורך, שכל זאת קרה להם בעקבות גלותם שגלו ממקומם, מקום הקודש, ומשועבדים בעבודה קשה, ודעתם מטורפת עליהם ואינו דומה מי שמיושב במקומו לגולה למקום אחר, ובוודאי כשישבו למקום יחזרו לקדושתם ואמונתם.

והביא מרן האביר יעקב רמז נפלא בשלשה הסימנים שהראה הקב"ה למשה, שאינו דומה שעם נמצא בארצו לעם שנמצא בגלות תחילה אמר לו הקב"ה "מה זה בידך"? אמר לו משה מטה! אמר לו ה' "השליכה ארצה" וכיון שהשליכהו חזר לנחש, ומי גרם לנחש זה שיצא חוץ ממקומו. אח"כ אמר לו החזירהו וכיון שהחזירו חזר לשורשו הראשון, אח"כ אמר לו ה"ת שיביא ידו בחיקו ושמירת היד היא כשתהיה בחיק וכשהוציאה חוץ לחיק הצטרעה, ובחזרתה חזרה לשורשה. אח"כ אמר לו שיקח המים מן היאור וכשישליכם ליבשת יהיו דם, כל שלשת הסימנים להורות למשה רבנו שהמקום היינו הגלות הוא הגורם. וכל הנשאר בשורשו נשאר בטעמו והיוצא משורשו משתנה. ולכן הראה לו ואמר לו אל תתמה על בני ישראל שאע"פ שאתה רואה אותם עכשיו קשי עורך, גם לה זה סיבת יציאתם ממקום והם עכשיו בארץ לא להם, מקום הטומאה.

ובחזרת ישראל לארץ אחוזתם, ארץ ישראל, שהוא מקום הקודש יחזרו ישראל לקדושתם. לפיכך עשה לו הקב"ה שלשה סימנים הללו.

לעילוי נשמת הודו היקר ר' פליקס מסעוד ארביב בן מסעודה ז"ל
 נלב"ע ז' בטבת התשע"ב, תנצב"ה

ואלה שמות

"ויאמר מלך מצרים למילדות העבריות אשר שם האחת שפרה ושם השנית פועה. ויאמר בילדכן את העבריות וראיתן על האבנים אם בן הוא והמתן אותו." (א, טו-טז).

יודע היה פרעה, כי כל זמן שהמילדות יהיו נקראות בשמותיהן העבריים: "יוכבד" ו"מרים", לא וכל כלל לבוא אליהן בהצעה אכזרית כזו, להמית את ילדי ישראל. לפיכך ציוה עליהן תחילה לשנות את שמותיהן ל"שפרה" ו"פועה". סבור היה, כי לכשיהיו נקראות בשמות מצריים ישפיע הדבר על כל הלך-רוחן וישנה את מהותן ואופיין, עד אשר יהיו מסוגלות לרצוח את ילדי ישראל. ורק אז נתן להם את הצו השני: "אם בן הוא והמיתן אותו".

כל עצמו של האדם הוא השם. טמיעת השם משפיעה מאוד על טמיעה פנימית של הרוח והאופי. (בני יששכר זי"ע)

חיי הילדים

המדרש דורש את פשט הפסוק: וַתְּחַיֵּן אֶת הַיְלָדִים (א, יז) לעתים יוצא שגולדים ילדים חסרי כח-חיים והם מתים מיד עם צאתם לאויר העולם ה' ישמור. היו איפוא המיילדות חוששות, שמא יחשדו בהן בנות ישראל הקדושות שהן המיתו את הילדים הללו, לכן התפללו ובקשו מהשם-יתברך כי ילדים שלא נועדו מטבעם לחיות יישארו גם הם בחיים, לבל יוטל עליהן כל חשד. זהו שאמרה תורה: "ותחיינן את הילדים"...

בכי חרישי

"ותראהו והנה נער בכה... ותאמר מילדי העברים זה" (ב - ו)

היא ראתה אותו בוכה, אבל לא שמעה אותו, לפיכך אמרה: אין זאת אלא מילדי העברים הוא זה, יהודי מסוגל לבכות חרש ללא השמעת קול... (הגה"צ ר' בונם זצ"ל מאוטבובצק)

מטה נחש

ויאמר אליו ה' מזה בידך ויאמר מטה. ויאמר השליכהו ארצה וגו' ויהי לנחש.. (ג, ג).

מצינו רמז נפלא בספר פתוחי חותם למרן אביר יעקב זי"ע, דענין המטה רומז על התורה שידוע שעיקר קיום העולם הוא על התורה הקדושה, וסיבת חורבן העולם רח"ל הוא על ביטול תורה כמ"ש על מה אבדה הארץ, ויאמר ה' על עזבם את תורתי.

ועסק התורה צריך להיות יום יום כמו שנאמר בספרי (עקב יא, כב), אם תעזבני יום יומים אעזבך, וזה מה שרמז הקב"ה "מה זה בידך", השיב משה: מטה! שהיא התורה שהיא התורה צריכה שתהיה שמורה ביד העוסק בה, להגהות בה יום ולילה ואם חלילה ירפה ידיו ממנה, בזה מעורר עליו את הנחש העליון וזה שאמר הקב"ה למשה: השליכהו ארצה וישליכהו ארצה ויהי לנחש, דהיינו כאשר אעדם עוזב התורה ומרפה ממנה חוזר להיות נחש ומקטרג עליו, רח"ל. ולענין הזנב בא לרמוז אם אדם עזב את התורה וגבר עליו יצרו, ורוצה לשוב בתשובה, תחילה יאחזז במעט, והמעט יביא את המרובה, והנחש יהפך למטה אלוקים חיים. שפתיים ישק.

הליכות מלכי

הכנה לשבת קודש

שנינו בגמרא במסכת שבת (כה:): מצוה לרחוץ בערב שבת במים חמים. וגם מי שתורתו אומנותו, כתבו הפוסקים שיתבטל מלימודו מעט, וילך לרחוץ את עצמו בערב שבת, בכדי שיכנס לשבת בנעימות כשהוא נקי. ויש להזהר כמה שאפשר שלא להתרחץ בסמוך מאד לכניסת השבת, בכדי שלא יבאו לידי חילול שבת, וכן בכדי שלא יכנסו לשבת בבהילות כשהם טרופים.

ומכל מקום נכון מאד להתרחץ ביום ששי דוקא, ולא ביום חמישי, בכדי שיהיה ניכר הדבר, שרחיצה זו, היא לכבוד שבת קודש. ומכל מקום כתב המרדכי, שאם אינו יכול לרחוץ ביום ששי, רשאי לרחוץ גם כן בליל ששי, כלומר, ביום חמישי בלילה, או אפילו ביום חמישי ממש, כל שאין לו אפשרות אחרת, כי כל מה שהוא סמוך יותר לשבת, ניכר יותר שהוא לכבוד שבת. והביאו דבריו רבותינו האחרונים, הב"ח, ומרן החיד"א ועוד.

ומכאן שמי שהמים בביתו מתחממים על ידי דוד שמש וכדומה, ואין אפשרות שכל בני הבית ירחצו ביום ששי, הרי שהם רשאים לרחוץ את הילדים הקטנים ביום חמישי, ובני הבית המבוגרים ירחצו ביום ששי.

וכמו כן הדין לגבי תספורת, שמי ששערות ראשו ארוכות והוא צריך להסתפר, מצוה שיסתפר כמה שיותר סמוך לשבת. וכן מי שהוא מספר את שערות זקנו, מצוה שיסדר את זקנו סמוך לשבת כמה שניתן. ואם אינו יכול להסתפר ביום ששי, יסתפר בחמישי. וכן הדין לענין גזיזת הצפורניים, שיש לגזוז אותם בערב שבת לכבוד שבת.

ולענין גזיזת הצפורניים. כתב הרמ"א בשם אבודרהם, שכאשר גוזז את צפורניו לא יגוזז אותן כסידרן, אחת אחרי השנייה, כי יש סכנה בדבר, אלא יגוזז אותן כסדר "דבהג"א" בשמאלו, (האמצע הרביעית תחילה, ואחר כך השנייה וכו'), וכסדר "בדאג"ה" בימינו. וכן כתבו הרבה פוסקים לנהוג על כל פנים לכתחילה.

אולם למעשה, כתב מרן רבנו החיד"א, שרבנו האר"י ז"ל, שכל סודות התורה היו גלויים לפניו, לא היה נזהר בזה, והיה גוזז צפורניו כסדרן. אחת אחרי השנייה. וכן היה גוזז צפורני ידיו ורגליו באותו יום, אף על פי שיש מי שהזהיר על כך, שיש חשש סכנה בדבר. ואם רבנו האר"י לא חש לדברים אלו, בודאי שאין שום חשש סכנה בדבר. ולכן מנהגינו לגזוז את הצפורניים כסדרן, בזה אחר זה, וגם גוזזים צפורני הרגליים והידיים באותו יום.

ולסיכום: מצוה לרחוץ במים חמים בערב שבת. ויש להסמיך את הרחיצה כמה שניתן לשבת. כלומר, לרחוץ ביום ששי. ואם אי אפשר, ירחץ בחמישי בלילה, או בחמישי ביום. ומצוה להסתפר במקום הצורך בערב שבת. וכן מצוה לגזוז את הצפורניים בערב שבת. ומנהגינו לגזוז את הצפורניים אחת אחרי השנייה, ואין אנו חוששים למה שהזהירו בזה בכמה ספרים.

מרן הגה”ק רבנו יעקב אביחצירא זי”ע ההילולא ביום ראשון הקרוב כ’ בטבת

מרן הגאון רבנו יעקב אביחצירא המכונה ”אביר יעקב”, נולד בשנת ה’תקס”ו, בעיר תפילאלת שבמזרח מרוקו, לאביו הגה”ק רבי מסעוד אביחצירא זי”ע.

בצעירותו למד אצל אביו, בתחילה למדו אביו את כל התנ”ך עם טעמי המקרא, לאחר מכן למדו יחד את כל המשנה תלמוד וכן הלאה.

גם כשגדל רבנו, עדיין היה קובע רבנו בכל יום סדר במשנה, גמרא, שלחן ערוך ופוסקים. מעט לפני חצות הליל היה יושן שינת עראי ובחצות היה מתגבר כארי וקם להגיד תיקון חצות, בחילה היה אומר תיקון רחל בבכי ותחנונים מצטער בצער השכינה, לאחר מכן היה אומר תיקון לאה בשמחה עצומה בשיר ושבת.

לאחר אמירת תיקון חצות היה רבנו לומד עץ חיים, זהר הקדוש וזהר חדש, והשכם בבוקר היה רץ לבית הכנסת להתפלל כוותיקן.

עוד בהיותו צעיר הוסמך לרבנות ובני הקהילה חיבבוהו מאד ומינו אותו לרב ודרשן.

כל השבוע, ממוצאי שבת לליל שבת היה רבנו יושב בבית המדרש ועוסק בתורה הק’ יום ולילה, לביתו היה מגיעה אך ורק בשבתות, רבנו הקפיד ביותר בנתינת צדקה ובני ביתו היו ידועים בהכנסת אורחים.

על אף עיסוקו בתורת הקבלה היה רבנו מתנגד ללימוד הקבלה ללא לימוד תורה, נ”ך, גמרא, הלכות ופוסקים.

אט אט נודע שמו כצדיק פועל ישועות, כצדיק גוזר והקב”ה מקיים, עשרות רבים הגיעו אליו לקבל ברכה ולהיושע.

לאחר זמן מה רצה רבנו לעזוב את תפילאלת ולעלות לארץ ישראל, אך בני הקהילה שאהבוהו לא הניחו בידו בטוענם כי לא יוכל להפקיר את הקהילה ללא רב ומורה דרך, ששה פעמים ניסה לעלות לארץ ובכל פעם מנעוהו בני הקהילה, בפעם השישית בשנת ה’תר”מ (1880) הצליח רבנו לשכנע את בני הקהילה שבנו רבי מסעוד יכול לשמש כרב במקומו ולא שעה יותר לתחינותיהם ועזב את מרוקו.

רבנו נסע דרך אלג’יריה משם נסע לתוניס, לוב ומצרים, ובט”ו טבת הגיעה לאלכסנדריה גם שם לא התמהמה ויצא מיד לדמנהור שם הוצרך להתארח אצל ר’ משה סרוסי עקב חוליו, רבנו לא הצליח לעלות ארצה אבל מסר את נפשו תוך כדי נסיון, בכ’ טבת ה’תר”מ, רבנו הקדוש עלה בסערה השמימה ומנוחתו כבוד בדמנהור שבמצרים.

עלון זה יוצא בתרומת הגבירים היקרים החפצים בעילום שם, וברכתי שגורה להם, שה’ ישלם פועלם, ותהי משכורתם שלמה מאת הבורא יתברך, העורך

